

Sessió 8. Aplicació a les àrees II: Fotografia i llengua (II)

Objectius

Desenvolupar activitats i procediments relacionats amb la imatge per treballar aspectes curriculars de l'àrea de llengua.

Oferir eines de suport per als diferents processos d'aprenentatge i treball de la lectoescriptura.

Introduir el treball sistemàtic sobre la imatge en el camp de les llengües.

Continguts

Llegir i escriure.

La descripció.

Interpretació d'una imatge.

L'argumentació.

Desenvolupament

En aquesta sessió oferirem una sèrie d'activitats dirigides a desenvolupar procediments aplicables a l'àrea de llengua. Es tracta d'una sèrie d'exercicis que poden servir com a exemple d'algunes de les múltiples aplicacions que el treball de la imatge pot aportar al desenvolupament d'aquesta àrea.

La comunicació audiovisual té, com a llenguatge, molts punts de contacte amb el llenguatge oral i l'escrit. Es tracta, doncs, d'aprofitar-la per potenciar i desenvolupar els altres dos llenguatges, els quals cal utilitzar per introduir i educar en el llenguatge dels audiovisuals.

1.- Una imatge, una història

La relació entre una imatge i la història que pot tenir és una eina que ens pot permetre fer diferents treballs relacionats amb la llengua.

Una possibilitat és oferir diferents imatges i diferents textos i mirar de relacionar cada imatge amb el seu text corresponent. Als nivells més baixos, la diferenciació entre els textos pot ser molt clara; la veritable intencionalitat seria que el nen o la nena llegís el text i compregués el seu contingut per poder-lo lligar a una imatge. En nivells superiors, la diferenciació pot no ser tan clara, i poden plantejar-se objectius més complexos: introduir un nou vocabulari, fer reflexions sobre fets i expressions, argumentar, emetre judicis personals...

Una segona possibilitat consisteix a oferir una o varies fotografies i demanar als alumnes que generin una història (oral o escrita) a partir d'allò que han observat a la imatge.

La tercera és la inversa de l'anterior: donar un text i buscar una imatge per a aquest text de manera que es vegi il·lustrat, matisat, enriquit, comentat... Aquest tipus d'activitat pot ser molt útil per treballar la poesia, els seus continguts, les seves intencionalitats i les sensacions que ens aporta.

També podem introduir, com a element de relació, la música, tot fent una recerca d'aquells sons, melodies i ritmes que podem acompanyar les imatges.



Pràctica 1. Imatges per pensar i crear

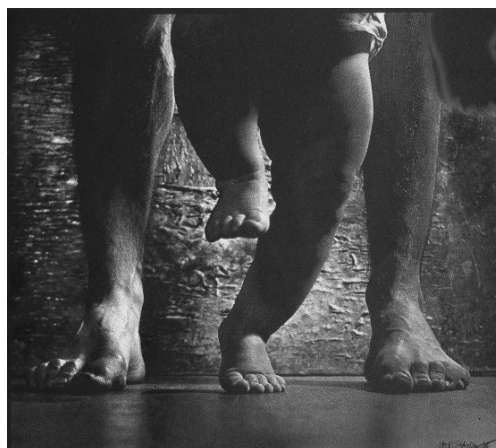
Hem seleccionat tres obres del fotògraf Jan Saudek (Praga 1935) extretes del catàleg de la seva exposició organitzada per la Fundació Caixa de Barcelona i el Departament de Cultura de la Generalitat l'any 1988.

Les teniu a la plana següent. Observeu-les i passeu plana per a l'exercici:

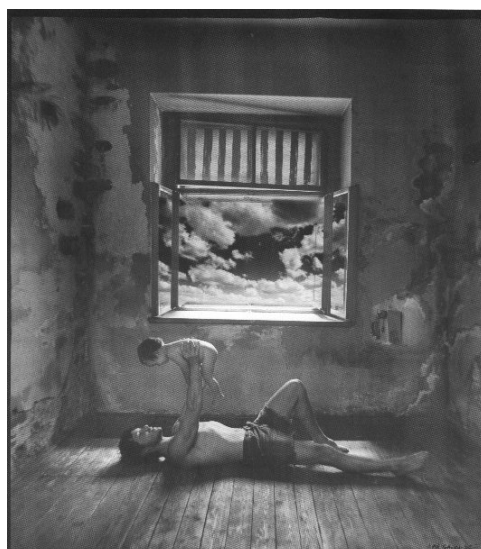
Imatge 1: “La vida”. 1966



Imatge 2: “Les primeres passes”, 1963



Imatge 3: “Vull abraçar-te”, 1979



Amb quina de les tres imatges relacionaríeu aquest text?

“Abans que el cel es torni gris i negre, abans que la tempesta i el tro amenaçador t’encongeixin el cor... jo t’ensenyaré a caminar segur sobre el terra, et mostraré el costat amable de la pluja i t’oferiré, si el teu plor sorgeix incontrolat, el millor dels refugis”.

Quins elements de cada fotografia es veuen reflectits en el text?

D’aquests tres conceptes, quin aplicariéu a cada imatge?

- Il·lusió
- Seguretat
- Futur

Quins altres servirien per definir cada imatge i el seu contingut?

Quina és la història que podríem crear a partir de les tres fotografies, en el cas que fossin els mateixos personatges en totes tres? Quin seria el seu ordre dins de la història?

Feu un petit text per a cadascuna de les fotografies, de manera que formin una petita història o narració. Feu una petita composició amb el Gimp inserint les imatges (les trobareu a la carpeta ...materials/clips/imatge_fixa/dv17/sessio9) i el text que heu pensat. Si ho creieu convenient, aquesta presentació es pot fer amb l’editor de text (Writer) o com a presentació de diapositives (Impress).



Pràctica 2. Imatges i històries

Mireu les imatges que us oferim a continuació. Pertanyen a David Seymour (Polònia 1911-1956) i han estat extretes de www.fotorevista.com i www.icp.org/chim

Escolliu-ne una i penseu quina és la història i el moment històric que hi ha darrera de la imatge.

Com si fos un guió per a una pel·lícula, seríeu capaços d’escriure la història d’algun d’aquests personatges que David Seymour va capturar amb la seva càmera l’any 1948?



Nàpols



Polònia



Viena



Pràctica 3. Il·lustrem una història

A continuació fare el procés invers: es tracta de convertir en imatges una història que hem generat prèviament. Les imatges han de respondre als moments claus de la narració (es requereix, per tant, un treball de síntesi i de resum de la història) i haurien de ser prou expressives per tal de no necessitar paraules.

Com a exercici us proposem la il·lustració d'aquesta petita història (és només una proposta, podeu fer vosaltres mateixos el text de base):

"És tard, el centre és buit, tothom ha marxat i les aules, els passadissos... tot està desert. La Núria és a punt de sortir quan recorda que ha oblidat alguns treballs a l'aula; com que és urgent revisar-los, torna a la seva classe i comença a buscar-los, però no apareixen. Regira la seva taula, alguns armaris i les prestatgeries, però no apareixen. Serà possible?"

La Núria comença a posar-se de mal geni i a enfadar-se. Decideix seure, tranquil·litzar-se i pensar amb calma. Asseguda a la seva cadira mira tota l'aula cercant alguna pista... Observa la paperera i veu un paquet de papers que sobresurten una mica, s'apropa i comprova que, efectivament, són el treballs que busca. Els agafa i se'n va. Tot queda desert."

Per tal d'il·lustrar la història, fóra convenient seguir els passos següents:

- Dividir el text en tantes parts com imatges farem. Cada part de text aportarà la informació que hem de donar mitjançant cada imatge.
- Planificar cada imatge i fer-ne la fotografia.
- Fer els retocs i ajustaments que requereixin les imatges: reenquadrament, correcció de llums i colors, afegir elements...
- Presentació final: com a presentació de diapositives, amb el visor d'imatges o en un altre format.



Pràctica 4. Del llenguatge escrit a la imatge

Us proposem a continuació que penseu i realitzeu una sèrie de fotografies a partir d'algunes motivacions escrites. La intencionalitat és començar amb una frase, o una idea molt senzilla, que sigui fàcil de transcriure a imatges per tal d'anar creixent en dificultat i en possibilitats d'interpretació. El resultat final podria ser una seqüenciació d'imatges que s'iniciï amb una fotografia molt explícita i s'acabi amb una altra molt més suggerent.

Una persona, sola, pensa.	Imatge 1
Mira, això és una cosa que et recomano, t'anirà molt bé.	Imatge 2
És de nit, alguna cosa estranya és a punt de passar.	Imatge 3
Quina pena!	

2. Peus de foto

Potser el punt d'intersecció més clar i habitual entre imatges i llenguatge escrit sigui el peu de foto: frases o petits textos que acompanyen la fotografia, la situen en l'espai i el temps, la completen i, moltes vegades, la doten de significat i d'uns valors afectius que per si mateixes no tindrien.



Pràctica 5. Valorar un peu de foto

Observeu aquestes imatges:

Imatge 1:



José Luís Cárdenas, 1996

Si mireu amb deteniment aquesta imatge, diríeu que té alguna cosa especial o és simplement la imatge de dues persones que passegen per la platja?

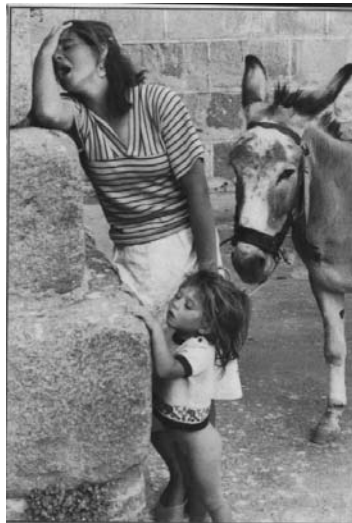
La foto es va publicar al diari El País en un col·leccionable titulat “100 fotos del siglo”. La raó la descobrim quan llegim el peu de foto que l’acompanyava:

“Mafia a l’Argentina. El periodista Gabriel Michi va realitzar, al costat de José Luís Cabezas, un reportatge que mostrava per primera vegada com era el mafiós Alfredo Yabrán. La foto, portada de la revista Noticias, va costar-li la vida a Cabezas.”

Torneu a mirar-la, és la mateixa fotografia ara que tenim aquesta informació?

Una imatge, de aparent normalitat pot esdevenir una imatge excepcional gràcies a la informació que ens aporta el seu peu de foto

Imatge 2:



Brígido Fernández

Aquesta segona imatge portava un peu molt més senzill. Sota la fotografia es podia llegir: “*Pesta equina*”.

En aquest cas, el peu de foto ens ajuda a situar el contingut de la imatge i a comprendre la situació en què es desenvolupa. El dolor de la dona té una causa concreta i ara ens situem en una ètnia concreta i en una situació social determinada.

I si observem ara l’animal de la imatge, potser tingui un valor afectiu afegit, de tristor i resignació, que abans no tenia.

Imatge 3:



Reid Rossman (Reuters/Bettmann), 1966

El peu de foto diu:

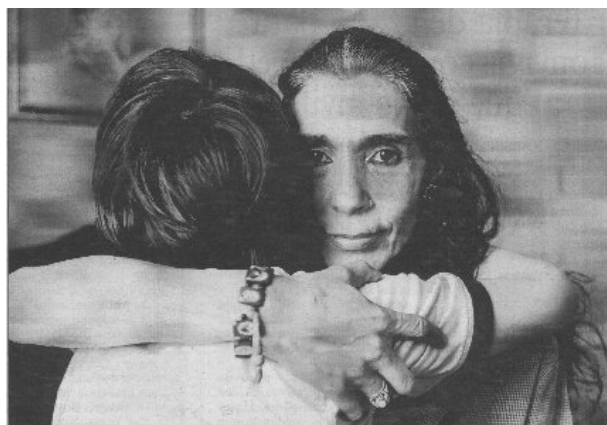
“El propietari d’un hotel de Florida llença àcid sobre blancs i negres en protesta contra la integració racial.”

A partir del peu de foto, quines informacions s’afegeixen a la imatge?

Quines utilitats didàctiques pot tenir la fotografia amb el seu peu?

En quina mesura canvia el valor afectiu de la imatge en afegir-li aquest peu?

Imatge 4:



Uly Martin.

Aquesta imatge es va publicar al diari El País en un article titulat “Els pares i el secret”. El peu de foto deia:

“Teresa Rodríguez, amb el seu fill Jorge, portador del VIH.”

Quins elements de la imatge adquireixen un valor significatiu?

Quin nou missatge comunica ara la fotografia?

Quina és la sensació que provoca?



Pràctica 6. Afegim un peu de foto

La premsa diària, els dominicals, els suplementos dels diaris, revistes diverses... són una font inesgotable d'imatges que, a més a més de permetre treballar els aspectes que hem vist, aporten una poderosa càrrega d'actualitat.

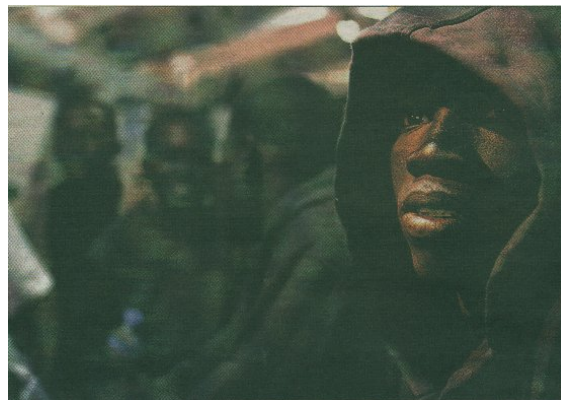
Hem extret algunes imatges de diferents publicacions de maig de 2006 que ens han semblat força suggerents. Us proposem que inventeu un peu per a cadascuna d'aquestes imatges de manera que la fotografia tingui un significat molt més concret i tracti un tema que us pugui interessar.

Penseu també quines utilitats podrien tenir en el treball a l'aula.



Imatge A:

Foto: Consuelo Bautista



Imatge B:

Foto: Associated Press



Imatge C:

Fotograma del documental "Shoah"

Una vegada escrits els peus, mireu algunes informacions sobre aquestes imatges:

- A. Foto que il·lustrava el reportatge “Volver a caminar” (EPS), sobre tres nens d’Angola que van arribar a Barcelona per tal d’aconseguir una pròtesi per a les seves cames amputades per una mina antipersona.
- B. Foto que acompanyava la notícia de l’arribada de 650 immigrants subsaharians a les costes de Tenerife.
- C. El documental “Shoah”, del director Claude Lanzmann, és un treball sobre l’holocaust amb testimonis de jueus, oficials de les SS i gent que vivia a prop dels camps.

3. Imatges i sensacions

Si, de vegades, una imatge val més que mil paraules, és per la seva capacitat a l’hora de provocar-nos sensacions, en ocasions per mecanismes tan complexos i profunds que som incapaços d’interpretar i analitzar.

La publicitat es basa, fonamentalment, en aquesta capacitat i sempre busca fascinar-nos i lligar d’alguna manera aquesta fascinació amb el producte que pretén vendre. Els grans fotògrafs, com els bons publicitaris, també han sabut arribar, mitjançant les seves obres, a aquest espai personal en el qual mirar és alguna cosa més que veure.

Cada espectador agafa aspectes diferents d’una imatge i aquesta genera sensacions diferents en cadascú. Fer una guia més o menys general és, en aquest aspecte, difícil, i per això us oferim una sèrie de fotografies de fotògrafs reconeguts amb la intenció de convidar-vos a relacionar-les amb sensacions determinades. Alhora, també fóra bo que us mostréssiu capaços de descriure aquestes sensacions i d’esbrinar els mecanismes que les imatges posen en marxa per provocar-les.

(Totes les imatges extretes de www.fotorevista.com.ar/Maestros)



Bill Brendt



Albert Reuger_Patzsch



Andreas Feiniger



Cindy Sherman



Diane Arbus



Duane Michals



Ernst Haas



Eugene Smith



Garry Winogrand



Philippe Halsman



William Klein



Raymond Depardon



Richard Avedon



Werner Bischof

